

Valkeakoski Saviniemi

Rautakautisten röykkiöiden koekaivaus 1988

Anna-Liisa Hirviluoto

(Koonnut Katja Vuoristo 2010)



Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Kaivauskertomus	3
Kuvaluettelot	6
Kuvataulut.....	7

Mustavalkonegatiiviluettelo

Kuvan numero	Aihe	Kuvaaja
107711	Röykkiö 1, yleiskuva idästä.	Anna-Liisa Hirviluoto
107712	Röykkiö 1, koekuoppa kaakosta.	Anna-Liisa Hirviluoto
107713	Röykkiö 1, koekuoppa kaakosta.	Anna-Liisa Hirviluoto
107714	Röykkiö 1, koekuoppa lounaasta.	Anna-Liisa Hirviluoto
107715	Röykkiö 1, koekuoppa, 2. krs.	Anna-Liisa Hirviluoto
107716	Tummatulikukka, röykkiö 2.	Anna-Liisa Hirviluoto
107717	Röykkiö 2, koekuoppa etelästä.	Anna-Liisa Hirviluoto
107718	Röykkiö 2, yleiskuva lännestä.	Anna-Liisa Hirviluoto
107719	Röykkiö 2, yleiskuva lännestä.	Anna-Liisa Hirviluoto

Diapositiiviluettelo

Kuvan numero	Aihe	Kuvaaja
36745	Yleiskuva röykkiöalueesta.	Anna-Liisa Hirviluoto
36746	Yleiskuva röykkiöalueesta.	Anna-Liisa Hirviluoto
36747	Röykkiön koekaivaus meneillään.	Anna-Liisa Hirviluoto
36748	Röykkiö 1, koekuoppa.	Anna-Liisa Hirviluoto
36749	Röykkiö 2, koekuoppa etelästä.	Anna-Liisa Hirviluoto
36750	Tummatulikukka, röykkiö 2.	Anna-Liisa Hirviluoto
36751	Röykkiö 3, maisema.	Anna-Liisa Hirviluoto
36752	Röykkiö 3, koekuoppa.	Anna-Liisa Hirviluoto

Arkisto- ja rekisteritiedot

Anna-Liisa Hirviluoto teki vuonna 1988 koekaivauksia Valkeakosken Saviniemen rautakautisella röykkiöalueella, mutta kaivausraportti on jäänyt tuolloin kuitenkin toimittamatta. Vuonna 1998 Sirkka-Liisa Seppälä on kirjoittanut tutkimuksista luonnoksen, jonka Hirviluoto on täydentänyt. Myös kaivauksilta otetut diapositiivit on luetteloitu alustavasti ja mustavalkokuvat on laitettu kuvatauluihin. Diapositiivit on toimitettu arkeologian osaston arkistoon, mutta muuten raportin kasaaminen on jäänyt kesken. Koekaivauksista ei ole kartta-aineistoa.

Kaivauskertomus ja kuvataulut on koottu yhteen vuonna 2010, kokoojana on ollut Katja Vuoristo. Raporttiin on lisätty kohteen arkisto- ja rekisteritiedot sekä sisällys- ja kuvaluettelot. Mustavalkonegatiiveihin on merkitty luettelonumerot ja arkisto- ja rekisteritietoihin on lisätty myös muut kohteeseen liittyvät tutkimukset.

Helsingissä 25.10.2010


Katja Vuoristo, FM

Kohteen tiedot

Kohde: Valkeakoski Saviniemi

Tutkimus: Rautakautisten röykkiöiden koekaivaus

Toteuttaja: Museoviraston arkeologian osasto

Kaivauksenjohtaja: Anna-Liisa Hirviluoto

Kenttätyöt: 1988

Tutkimusraportti: Anna-Liisa Hirviluoto 1988 (koonnut Katja Vuoristo 2010), Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Peruskartta: 213202 Sääksmäki

Koordinaatit: pkoo: 6792956, ikoo: 3339234, Z/m.mpy alin: 85,00

Kuvat: mustavalkonegatiivit 107711–107719, diapositiivit 36745–36752

Kaivauslöydöt: KM 24705

Kohteen muut tutkimukset:

1987 Hirviluoto tarkastus

1988 Lauren inventointi

Tiivistelmä: Kohde sijaitsee kumpuilevalla laidunalueella Vanajaveden rannalla. Paikalla on viisi kiven- ja maansekaista röykkiötä. Kolmeen röykkiöön on tehty koekuopat, joista on saatu talteen rautakautista keramiikkaa, palanutta luuta, palanutta savea sekä hioinkivi. Koekuoppien perusteella kyseessä on rautakauteen ajoittuvat hautaröykkiöt.

VALKEAKOSKI (ent. Sääksmäki), Salo, Saviniemi

Kohteen nimi, Salo, Saviniemi, kylä Salo, tila, Salo, RN:o 2:105, omistaja, Markus Annila, os. 37700 Sääksmäki, kiinteistötunnus 908-452-2-105

Sijainti: Peruskartta 2132 02/Sääksmäki, x= 6789 22-6789 32, y= 2500 44-2500 45, z= 85-90 m mpy. Saviniemi sijaitsee Sääksmäen kirkosta n. 3,6 km luoteeseen, Savilahdesta n. 200 m itään ja Salon talosta n. 400 m kaakkoon.

Ajoitus, rautakausi, muinaisjäännöstyyppi, nurmen peittämä hautaröykkiö.

Maastokuvaus: Saviniemi on peltotasosta kohoavaa, matalasti kumpuilevaa moreenimaastoa. Itäreunassa on on laiduntamisen seurauksena syntyneitä aukeaa hakamaata, joka rajoittuu idässä peltoon (välissä piikki-lanka-aita) ja lännessä moreenimaaston keskellä olevaan kuusikkoon.

Kuusikon pohjoispuolella oleva kumpareen laki on myös ruohoston peittämä. Niemen lounaispäässä, Vanajaveden rannassa on kalliopaljastumia.

Hakamaan kasvillisuus koostuu lähinnä nurmiruohostosta ja yleisimmistä keto- ja lehtokasveista. Puustosta voidaan mainita mm. mänty, koivu, pihlaja, kataja, tuomi ja haapa sekä muusta kasvillisuudesta erilaiset heinät ja sarat, apila, koiranputki, vadelma, saniainen, siankärsämä, hiirenvirna ja kellot. Erityisesti on mainittava röykkiön 2 lähiympäristöstä tavattu kulttuurikasvina tunnettu tumma tulikukka.

Muinaisjäännöksen löytyminen ja koekaivauksen luonteesta yleensä: Muinaisjäännös alue löytyi vuonna 1987 suoritetun inventoinnin yhteydessä. Seuraavana vuonna A-L. Hirviluoto ja Sirkka Seppälä suorittivat koekaivauksia hakamalla olevilla nurmen peittämällä kumpareilla.

Yleiskuvaus: Saviniemen alueelta löydettiin viisi ketokasvuston peittämiä röykkiöitä, mutta todennäköisesti lukumäärä on suurempi.

Hakamaan itäreunassa röykkiöt ovat vahvan kasvillisuuden peittämiä. Niiden välinen maasto on lähes kivetöntä, ikään kuin sitä olisi raivattu. Moreenikumpareen keskiosassa olevassa

vahvasa kuusikossa röykkiöitä ei havaittu. Saviniemen röykkiöt vaikuttavat lähes koskemattomilta. Laiduntamisen takia peittävää pensaskasvustoa on vähän ja latomukset erottuvat melko selvästi ympäristöstään.

Koekaivaustuloksia:

Röykkiö 1. Sijainti: $x= 6789\ 32$, $y= 2500\ 44$, $z= 90$ m mpy.

Matala, laakea ja koskemattomalta vaikuttava, kiven- ja maansekainen röykkiö. Koko on $8,5 \times 9$ m. Korkeus n. puoli metriä. Röykkiön koillis-reunalla on n. metrin korkuinen maakivi, jonka laajuus pinnalla on n. 1×1 metriä. Röykkiö sijaitsee pellonreunasta n.20 m siitä länsilounaaseen.

Röykkiön päällystä on ruohopeitteinen, aukea. Kasvillisuutta mm. kataja, pihlaja, vadelma taikinamarjapensas, saniainen, koiranputki ja apila. Aluskasvillisuus laiduntamisen johdosta matala.

Röykkiön laelle, n. 1,20 m maakivestä kaakkoon kaivettiin neliömetrin laajuinen koekuoppa. Humuksen, (n. 7 cm) alla oli tummaa hienojakoista maata ja runsaasti särmikkäitä, tasakokoisia kiviä (halk. n. 10 cm), joukossa muutamia suurempiakin (halk. n. 25 cm). Ainoastaan tämä röykkiö kaivettiin pohjaan asti. Pohja oli 60 cm: syvyydessä. Röykkiössä oli kuusi kerrosta, kerroksen vahvuus 7-10 cm.

Toisesta kerroksesta, n. 10-13 cm:n syvyydestä löytyi saviastianpalasia - karkeaa talouskeramiikkaa. Kolmannessa kerroksessa kiveys väheni selvästi, mutta maa oli hienojakoista ja kivet pieniä, palaneita. Neljännessä kerroksessa kivet olivat litteitä ja särmikkäitä, mutta kuudennessa kerroksessa isoja lohkareita. Röykkiöstä 1 löytyi runsaasti keramiikkaa, yli sata palaa sekä lisäksi palanutta luuta ja palanutta savea sekä hioin, vain muutamia hiilenpaloja löydettiin. Niitä otettiin talteen kuudennesta kerroksesta.

Löydöt KM 24705:1-13

Mustavalk. kuvat 107711, 107713-103715, dia 36748

Röykkiö 2. Sijainti: $x= 6789\ 29$, $y= 2500\ 44$, $z= 90$ m mpy

Kiven- ja maansekainen pitkänomainen röykkiö, n. 17 m röykkiöstä 1 etelään. Koko on $11 \times 5,5$ m, korkeus n. 70 cm. Päällystä puuton, lounaisreunalla yksi pihlaja. Muuta kasvillisuutta mm. apila, saniainen, vadelma, koiranputki ja tumma tulikukka. Röykkiön keskivaiheille tehtiin $1 \times 0,5$ m:n suuruinen koekuoppa. Turpeen alla oli tasakokoista kiveystä (halk. n. 10-15 cm) sekä tummaa hienojakoista maata, josta saatiin talteen pienehköjä rautakautisia saviastian paloja n. 5 cm:n syvyydestä. Kuoppa kaivettiin ainoastaan n. 7 cm: syvyyteen.

Löydöt: 24705: 14

Valokuvat 107716-107717 ja väridiat 36749-36750

Röykkiö 3. Sijainti: $x= 6789\ 32$, $y= 2500\ 45$, $z= 90$ m mpy

Kiven- ja maansekainen röykkiö, pellosta n. 50 metriä länteen, röykkiöstä n. 2 m länteen. Koko on $3 \times 3,5$ metriä, korkeus alle

puoli metriä. Päällyys puuton. Matala ruohopeite todennäköiseses-
laiduntamisen takia.

Koekuopasta (60x40 cm) saatiin talteen n. 10 cm:n syvyydeltä
rautakautista talouskeramiikka, palanutta savea ja hiiltä. Kuoppa
kaivettiin n. 40 cm:n syvyiseksi.

Löydöt: KM 24705: 15-16

Valokuvat: 107712, 107718 ja diat 36751,36752

Röykkiö 4. Sijainti $x= 6789$ 22, $y= 2500$ 44, $z= 85$ m mpy
Kiven- ja maansekainen röykkiö, pellosta n. 50 metriä länteen,
Vanajasta n. 40 m pohjoiseen, röykkiöstä 2 n. 70 m etelään. Koko
on 3x2 metriä. Itäreunassa n metrin korkuinen maakivi. Päällä
matalaa ruohokasvillisuutta ja katajia. Röykkiöön ei kaivettu
koekuoppaa.

Röykkiö 5. Sijainti: $x= 6789$ 22, $y= 2500$ 44, $z= 85$ m mpy
Kiven- ja maansekainen pitkänomainen röykkiö, pellosta n. 50
metriä länteen, Vanajasta n. 45 m pohjoiseen, röykkiöstä 4 n.
viisi metriä pohjoiseen. Koko on 6x2,5 metriä, korkeus n. puoli
metriä. Röykkiöön ei tehty koekuoppaa.

Röykkiöt 1-3 peitettiin koekaivausten jälkeen.

Kertomuksen käsikirjoituksen on laatinut Sirkka Seppälä ja
täydentänyt ja puhtaaksikirjoittanut Anna-Liisa Hirviluoto 31.8.
1998

Anna-Liisa Hirviluoto
Anna-Liisa Hirviluoto

Valkeapöytä (Ommilanmäenmäki), Salon k., Savimäenmäki

Hautaröykkiö II
yleis kuva idästä



107711



Koekuoppa loumaasta
2¹ kerros, röykkiö?

1077114



Röykkiö 2, koekuoppa
pitänyt loumaasta

107717

6
Valok. A.L. Hirvikuusi-
88

Valkeakoski (Annilanniemi), Salon kylä, Saviniemi



Räykkö 3

107718



yleiskuva kalmistoalueelta

~~107726~~
(negatiivi puuttuu)

Valkeaharju, Salo dl, Savimäki

107713



³
↓
Räykkiö ~~l.~~ ~~l.~~ keros.

gleiskava